

Problemlı Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi: Doküman İncelemesi

Evaluation of Undesired Student Behavior: Document Review

Yazar(lar)

Serap ÜNVER ORTAÇ

Selahaddini Eyyubi İlkokulu/Bağlar//Diyarbakır/TÜRKİYE
suortac06@gmail.com

Sedat BİNGÖL

5 Nisan İlkokulu/Yenişehir//Diyarbakır/TÜRKİYE
sdtbngl21@gmail.com

Hüseyin MALÇOK

5 Nisan İlkokulu/Yenişehir//Diyarbakır/TÜRKİYE
malcokk1149@hotmail.com

Mehmet BOZKURT

5 Nisan İlkokulu/Yenişehir//Diyarbakır/TÜRKİYE
diyarbakirdiclekocaalanyibo@gmail.com

Yayın Bilgisi

Çalışma Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 10 Aralık 2021

Kabul Tarihi: 27 Aralık 2021

Cilt-Sayı: 2(3)

Atıf

Ünver Ortaç, S. Bingöl, S., Malçok, H. ve Bozkurt, M. (2022). "Problemlı Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi: Doküman İncelemesi", *Cihanşümül Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 68-80

Öz

Çalışma problemli öğrenci davranışlarının değerlendirilmesi kapsamında 2007-2020 yılları arasında yayınlanan dokümanların incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Çalışma verilerinin toplanması için son yıllarda problemli öğrenci davranışları konusunda 2007-2020 yıllarında yayınlanan makaleler araştırılmıştır. Makaleleri aramada Web of Science ve Google Akademik veri tabanları üzerinde tarama yapılarak 26 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmalar üzerinde yapılan ön inceleme sonucunda bulunan makalelerden 20 çalışma incelemeye alınmıştır. Bulgular, tablo ve grafiklere aktararak sunulmuştur. Doküman incelenmesi tekniği ile elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, bu doğrultuda alt temalara ulaşılmıştır. İçerik analizi sonuçlarına göre “problemli öğrenci davranışları”, “problemli öğrenci davranışlarının nedenleri”, “problemli öğrenci davranışları ile mücadele yöntemleri”, “problemli öğrenci davranışları ile çözüm önerileri” olmak üzere dört temaya ayrılmıştır. İncelenen dokümanlar neticesinde problemli davranışlar; sınıf kurallarına uymama, küfürlü konuşma, derste izinsiz konuşma, çekingenlik, hiperaktivite ve dikkat eksikliği, şiddet içerikli televizyon programları izlenmesinden kaynaklanan sorunlar (tehdit etme) gibi en sık problemli davranışlar olarak görülürken karşılaştıkları problemli davranışlarla ilgili çözüm önerileri ise; ceza ve ödül verme, uyarma, görmemezlikten gelme, öğrencilere daha samimi davranma, öğrencileri etkinliklerle kaynaştırma, rehberlik servisi, görev verme, öğrencileri kendisine yakın yerde oturtma, oyun oynatma olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çözüm Önerileri, Doküman, Öğretmen, Problemli Davranış.

Abstract

The study was carried out by examining the documents published between 2007-2020 within the scope of the evaluation of undesirable student behaviors. In order to collect study data, articles published in 2007-2020 on undesirable student behaviors in recent years were searched. While searching for the articles, 26 studies were found by searching the Web of Science and Google Academic databases. Twenty studies were included in the study from the articles found as a result of the preliminary examination on the studies. Findings are presented in tables and graphs. The data obtained by the document analysis technique were subjected to content analysis, and sub-themes were reached in this direction. According to the results of the content analysis, it was divided into four themes: "undesirable student behaviors", "reasons of undesirable student behaviors", "methods of combating undesirable student behaviors", "undesirable student behaviors and solution suggestions".

Undesirable behaviors as a result of the documents examined; While they are seen as the most undesirable behaviors such as not obeying the classroom rules, abusive speech, speaking without permission, shyness, hyperactivity and lack of attention, problems caused by watching violent television programs (threatening), the solutions for the unwanted behaviors they encounter are; It is seen that giving punishment and reward, warning, ignoring, treating students more sincerely, integrating students with activities, guidance service, assigning tasks, making students sit close to themselves, playing games.

Keywords: Document, Intervention, Suggestions, Teacher, Undesirable Behavior.

1. GİRİŞ

Eğitim, bir insanın; duygusal, bedensel, zihinsel olarak sahip olduğu yeteneklerini belirlenen amaç doğrultusunda geliştirmesidir. Bilgi kazanmak, davranışlarını geliştirmek yolunda atılan adımların hepsi eğitimin kapsamında yer almaktadır. İsteyerek ve kasıtlı olarak değişimler geçirmek eğitimin bir parçası olarak tanımlanmaktadır (Çoban, 2007).

Eğitim en genel anlamıyla davranış değiştirme sürecidir. Eğitimin temelinde olumsuz davranışları düzelterek değiştirmenin yanında, olumlu davranışlar kazandırma düşüncesi yatmaktadır (Ergün, 2014). Eğitim sürecinden geçen bireyin davranışlarında olumlu yönde değişim olması beklenir Öğrencilerin davranışlarında istendik yönde davranış değiştirme sürecinin olduğu yerlerden biri de okullardır. Okul içi yaşantıların ise büyük bir bölümü sınıf içinde geçmektedir. Öğrenme ve öğretim ortamında başarıyı etkileyen önemli unsurlar, sınıf içindeki davranışlar ve sınıfın etkili yönetimidir. Sınıf içerisinde eğitim ve öğretim sürecinin iyi bir şekilde düzenlenmesi ve sürdürülmesi de sınıftaki problemlı davranışların ortaya çıkmasını engeller (Kapucuoğlu Tolunay, 2008).

Alanyazında problemlı öğrenci davranışları ile alakalı yapılan çalışmalar genel olarak ilkokul ve ortaokul dönemini kapsadığı görülmektedir. Öğrencilerde arkadaşını şikâyet etme, derse karşı ilgisizlik, izinsiz konuşma davranışları ile ilköğretimde en çok karşılaşılan problemlı öğrenci davranışı olarak yer çalışmalarda aldığı görülmektedir (Nezihoğlu ve Sabancı, 2010). Yine çalışmalar incelendiğinde öğretmenler problemlı öğrenci davranışlarını fiziksel müdahale, çocuğun ailesi ile görüşme, çocuğu sözlü uyarma, davranışını görmezden gelme, öğrenciyi idareye gönderme, ders sonrası öğrenciyle konuşma, öğrenciyi notla korkutma gibi farklı yöntemlerde kullanıldığı görülmektedir (Danaoğlu, 2009).

Sınıf içerisinde problemlı öğrenci davranışları, sınıf hâkimiyetini ve dersin işleyişini aksi yönde etkileyen sınıf içerisinde öğrenci hâkimiyetini zorlaştıran davranışlardır (Çetin, 2013). Genel çerçeveden değerlendirildiğinde problemlı öğrenci davranışları sınıf öğretmenleri rahatsız eden, ders işleyişini bozan, sınıfın standartlarına ters düşen davranışlar olarak bilinmektedir (Danalıoğlu, 2013). Problemlı öğrenci davranışları sınıf içerisinde sadece öğretmenleri değil öğrencileri de rahatsız etmektedir ve eğitim hedeflerine ulaşmayı sekteye uğratar. Problemlı öğrenci davranışları eğitim ve öğretim sürecinde ulaşılması istenilen hedeflere ulaşmayı sekteye uğratan ve sınıf düzenini bozan her türlü davranıştır. “Problemlı davranışlar okulda veya sınıfta oluşturulmuş yazılı veya yazılı olmayan öğrenme ve öğretim etkinliğini azaltan, okulun temel misyonuna ters düşen davranışların tümüdür” (Öztürk, 2002: 140).

Problemlı öğrenci davranışları kişinin diğer bir kişiyi olumsuz yönde etkilemesi okulda belirlenen kurallara uymaması, ders işleyişini bozması, öğrencinin gerek kendini gerekse diğer öğrenci arkadaşlarını rahatsız etmesi, sınıf iklimini sekteye uğratan davranışların tümüdür (Şentürk, 2010: 9).

Sınıf içerisinde problemlı öğrenci davranışların gerçekteşmesinde birçok neden etkilidir. Problemlı öğrenci davranışları öğrencilerin kişiliğinden kaynaklı olarak meydana gelebildiği gibi okul, aile, çevre gibi çevresel etmelerin neden olduğu davranışlardır. Sınıf içerisinde problemlı öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasında öğrencilerin değer yargıları, ilgileri, yetenekleri, kültürel durumları, geçmiş yaşantıları etkili olmaktadır (Elban, 2009: 6).

Tüm bu saydıklarımızın dışında sınıfın fiziki yapısı ve okul dışında kaynaklanan sebeplerden dolayı problemlı öğrenci davranışları meydana gelebilmektedir (Yüksel, 2005: 26). Sınıf içerisinde problemlı öğrenci davranışlarının çevre ve öğrenci ailesi ile kişiliğinden kaynaklı olduğu da söylenilebilir (Sipahioğlu, 2008: 22).

Yukarıda sayılan birçok nedenden kaynaklı olan problemlı öğrenci davranışlarını şu şekilde sıralanabilir; (Karakaş, 2005).

- Öğrencilerin sınıfta sorulan sorulara kayıtsız kalması,
- Devamlı öğrencileri olumsuz yönde etkilemeleri
- Kişisel temizlik kurallarına uymamaları
- Sınıf kurallarına dikkat etmeme
- Ders etkinliklerinde zorbalık yapma
- Arkadaşlarına ve öğretmenlerine saygısızlık yapma
- Sürekli devamsızlık yapma
- Eşyalara zarar verme
- Kavga etme
- Arkadaşlarını aşağılama
- Arkadaşlarını dışlama
- Arkadaşlarının eşyalarını izin almadan kullanma (Keleş, 2010).
- Grup çalışmasını reddetme,
- Sorumluluktan kaçınma gibi istenmedik öğrenci davranışları aralanabilir (Alkaş, 2010).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, “*Doküman İnceleme Yöntemi*” kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı ve sözlü materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman inceleme yöntemi ile yapılan bu çalışma, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi ile gerçekleştirilmektedir. Doküman incelemesi, tarih biliminde ve antropolojide, dil bilimcilerin kullandığı bir yöntem olmakla beraber, psikoloji ve sosyoloji gibi alanlarda da doküman incelemesi ciddi derecede kullanılmaktadırlar (Şimşek, 2009).

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma, problemlili öğrenci davranışları çerçevesinde 2007-2020 yılları arasında çalışılmış makalelerden alınarak oluşturulmuştur. Makalelerin tespitinde Google Akademik ve dergipark veri tabanları üzerinde tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda 20 adet makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan bu 20 makale üzerinden çalışmanın yapılması planlanmıştır. Makaleleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından bir “*Makale Bilgileri Toplama Formu*” geliştirilmiştir. Daha sonra incelemeye dâhil edilen makaleler 4 araştırmacıya paylaştırılmış ve her araştırmacı makaleyi inceledikten sonra elde ettiği bilgileri bu forma yazmıştır. Makale bilgilerini toplama işlemi tamamlandıktan sonra her araştırmacı diğer araştırmacıların yaptığı çalışmaları da kontrol ederek olası hataların önüne geçilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmada taranan makaleler çalışmanın yazarı, konusu, amacı, yöntemi ve temalara dair genel bilgiler Tablo.1 de verilmiştir. Problemlili öğrenci davranışları konulu incelenen alt temalar üzerinde yapılan çalışmaların tamamına yakını birbirine benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgular grafiklerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. Araştırmada incelenen çalışmaların özellikleri

<p style="text-align: center;"><i>Istenmeyen Öğrenci Davranışları (İ.Ö. D.)</i> <i>Istenmeyen Öğrenci Davranışlarının Nedenleri (İ.Ö. D.N.)</i> <i>Istenmeyen Öğrenci Davranışları ile Mücadele Yöntemleri (İ.Ö. D.M.Y.)</i> <i>Istenmeyen Öğrenci Davranışları ile Çözüm Önerileri (İ.Ö. D.B.Y)</i></p>							İNCELENEN TEMALAR				
	Yazar	Konu	Araştırma Türü	Örnekleme	Veri Toplama Tekniği	Çalışmanın Amacı	İ.Ö.D	İ.Ö.D.N	İ.Ö.D.M.Y	İ.Ö.D.Ç.Ö	SONUC
1	Bayram ÖZER & Necati BOZKURT & Abdulkadir TUNCA	“Problemlı Öğrenci Davranışları ve Öğretmenlerin Kullandıkları Başa Çıkma Stratejileri”	Nicel	102 sınıf öğretmeni	Anket	Çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıfta en sık karşılaştıkları problemlı öğrenci davranışlarının neler olduğunu ortaya koymaktır.	✓	✓	✓		Olumlu
2	Diğdem MÜGE SİYEZ	“Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Problemlı Öğrenci Davranışlarına Yönelik Algıları ve Tepkileri”	Nitel	110 Sınıf Öğretmeni	Görüşme	Araştırmanın amacı, liselerde görev yapan öğretmenlerin okul ortamında karşılaştığı problemlı öğrenci davranışlarının neler olduğunu, bu davranışlara nasıl tepki verdiğini belirlemektir.	✓				Olumlu
3	Metin KAYA	“Problemlı Öğrenci Davranışlarına Yönelik Yönetim Stratejileri Ve Yöntemlerinin İncelenmesi”	Meta-sentez	22	Döküman	Çalışmanın amacı problemlı öğrenci davranış yönetimi stratejileri ve yöntemlerini incelemektir.	✓			✓	Olumlu
4	Barış ÇETİN	“Sınıfta Problemlı Öğrenci Davranışlarıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”	Nitel	37 Sınıf Öğretmeni	Görüşme	Çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları problemlı öğrenci davranışlarının neler olduğunu belirlemek ve problemlı öğrenci davranışlarına getirdikleri çözüm önerilerini saptamaktır.	✓			✓	Olumlu

5	<i>Ibrahim ÇANKAYA & Hurşit ÇANAKÇI</i>	“Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemleri Öğrenci Davranışları Ve Bu Davranışlarla Başa Çıkma Yolları”	Nitel	60 Sınıf öğretmeni	Görüşme	Çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemleri öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı uyguladıkları çözüm yollarını tespit etmektir.	✓	✓	✓	Olumlu	
6	Güngör YUMUŞAK & Özgül BALCI	“Öğretmenlerin Problemleri Öğrenci Davranışları İle Başa Çıkma Yöntemleri ve Bu Yöntemleri”	Nitel	20 Sınıf öğretmeni	Görüşme	Çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin problemleri öğrencilerin davranışlarının önlenmesinde kullandıkları yöntemlerin neler olduğunun belirlemektir.	✓		✓	Olumlu	
7	Orhan MEDİKOĞLU & Osman DALAMAN	“Öğretmenlerinin Derste Karşılaştıkları Problemleri Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Yönelik Çözüm Stratejileriyle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi”	Nitel	72 Öğretmen	Birden fazla ölçme aracı	Çalışmanın amacı; öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları problemleri öğrenci davranış bozukluklarını belirlemek ve problemleri öğrenci davranışlarına ilişkin çözüm önerilerini belirlemektir.	✓	✓	✓	✓	Olumlu
8	İsa Yıldırım	“Liselerde Problemleri Öğrenci Davranışlarını Konu Edinen Çalışmaların Meta Sentez Yöntemiyle İncelenmesi”	Nitel	15	Meta-Sentez	Çalışmanın amacı ortaöğretim düzeyinde eğitim veren kurumlarda ortaya çıkan problemleri öğrenci davranışlarını, nedenlerini, bu davranışlara müdahale yöntemlerini ve bu davranışlarla baş edebilmek için ileri sürülen önerileri konu edinen nitel çalışmaların meta sentez yöntemiyle incelenmesidir.	✓		✓	✓	Olumlu

Problemlı Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi: Doküman İncelemesi

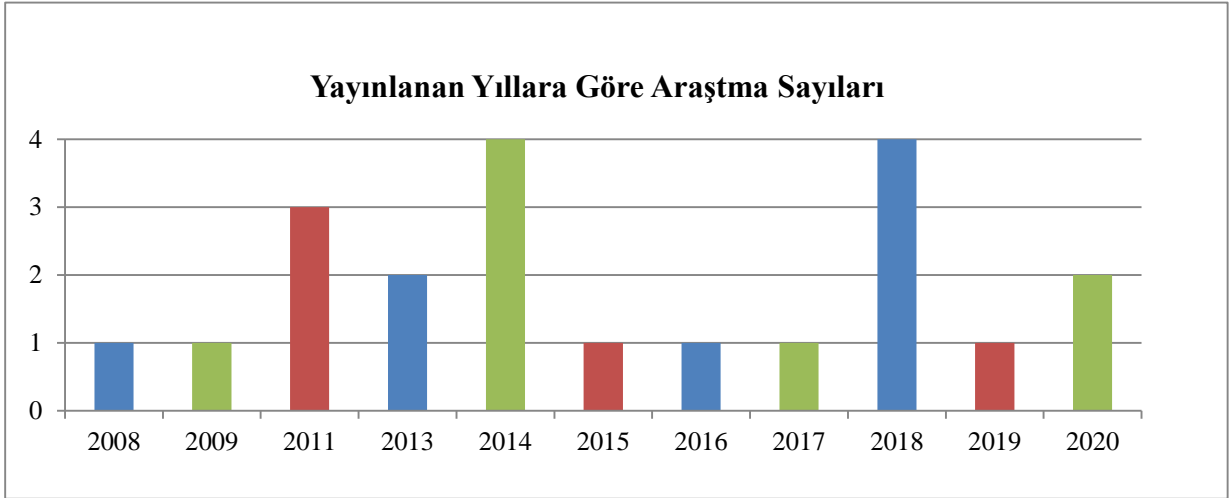
9	Sevilay ŞAHİN & Mustafa Cüneyt ARSLAN	“Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Problemlı Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullanılan Öğretmen Stratejilerinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”	-	15 Öğretmen 35 Öğrenci	-	Araştırmanın amacı, problemlı öğrenci davranışlarına karşı kullanılan öğretmen stratejilerinin öğrenciler üzerinde meydana getirdiği etkileri belirlemektir.	✓			✓	Olumlu
10	Rukiye EKİCİ & Avni EKİCİ	“Sınıf Yönetiminde Problemlı Öğrenci Davranışlarının İlkokul Ve Ortaokullarda Karşılaştırmalı İncelenmesi”	Nicel	216 Öğretmen	Anket	Araştırmanın amacı; ilkokulda ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları problemlı öğrenci davranışlarının neler olduğunu incelemektir.	✓			✓	Olumlu
11	Faysal ÖZDAŞI & Burhan AKPINA R2	“Ortaokullarda Problemlı Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi”	Nicel	590 Öğretmen	Anket	Problemlı öğrenci davranışlarının meydana gelme sıklığının belirlemektir.	✓				Olumlu
12	Barış ÇETİN	“Sınıfta Problemlı Öğrenci Davranışlarıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri”	Nitel	37 Öğretmen	Görüşme	Çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları problemlı öğrenci davranışlarının neler olduğunu belirlemek ve problemlı öğrenci davranışlarına getirdikleri çözüm önerilerini belirlemektir.	✓			✓	Olumlu
13	Bahri Aydın	Rehber “Öğretmenlerin Problemlı Öğrenci Davranışlarına İlişkin Çözüm Önerileri”	Karma	82 Öğretmen	Birden fazla ölçme aracı	Bu araştırmanın amacı; rehber öğretmenlerin sınıf ve branş öğretmenlerindeki gelen problemlı öğrenci davranışlarını belirlemektir.	✓	✓		✓	Olumlu
14	Fuat TANHAN & Ece ŞENTÜR K	“Sınıf İçi Problemlı Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen	Nicel	60 Öğretmen	Anket	Araştırmanın amacı, Sınıf içi problemlı öğrenci davranışlarına	✓	✓	✓		Olumlu

		Tutumlarının Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi”				yönelik öğretmen tutumlarının belirlenmesi olarak belirlenmiştir.					
15	Adnan DELENİ & M. Hanifi ERÇOŞKUN	“Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Bulunduğu İlkokullarda Problemlerini Öğrenci Davranışlarının Nitel Açısından İncelenmesi”	Nitel	33 Öğretmen	Görüşme	Araştırma Türkiye’ye göç etmek zorunda kalan öğrenim çağındaki geçici koruma kapsamına alınan yabancı uyruklu çocukların, öğrenim gördükleri sınıflarda oluşan problemlerini incelemek amacıyla yapılmıştır.	✓				Olumlu
16	Öner Çelikkaleli & Raşit Avcı	“Öğretmenlerin Empatik Eğilimi ve Sınıf İçi Problemlerini Öğrenci Davranışları Arasındaki İlişki: Öğretmenlerin Kişilerarası Yetkililiğinin Rolü”	Nitel	320 Öğretmen	Anket	“Araştırmanın amacı, öğretmenlerin empatik eğilimi, kişilerarası öz yeterliliği ve sınıf içi problemlerini öğrenci davranışları arasındaki ilişkileri incelemektir”.	✓				Olumlu
17	Fatih Mutlu Özbilen & Tuncay Canbulat & Hülya Hamurcu	“Öğretmenlerin Çokkültürlülük Algıları İle Sınıf İçi Problemlerini Öğrenci Davranışlarına Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi”	Nitel	192 Öğretmen	Anket	Araştırmada öğretmenlerin çokkültürlülüğe yönelik algıları ile sınıf içi problemlerini öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.	✓	✓			Olumlu
18	Murat ERGİNİ & Oğuzhan YONCALIK	“Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Problemlerini Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Stratejiler”	Nitel	129 Öğretmen	Anket	Araştırmanın amacı; bir nebze de olsa Türkiye’deki beden eğitimi öğretmenlerinin , derslerde karşılaştıkları problemlerini öğrenci davranışlarına yönelik göstermiş oldukları tepkilerini belirlemektir.	✓		✓		Olumlu

19	Esra Tekel	“Problemlı Öğrenci Davranışları: Bir Erkek Lisesi Örneği”	Nitel	6 Öğretmen	Görüşme	Araştırmanın amacı problemlı öğrenci davranışlarının nedenlerini ve okul yönetiminin bu davranışları çözmek için yaptığı uygulamaları incelemektir.	✓				Olumlu
20	Necmi GÖKYER & Bircan DOĞAN	“Problemlı Öğrenci Davranışları Ve Nedenlerine İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri”	Nicel	231 Öğretmen	Anket	Çalışmanın amacı, ilkokul, orta okul ve değişik türdeki liselerde problemlı öğrenci belirlemektir.	✓			✓	Olumlu

Dergilerde Yayınlanan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

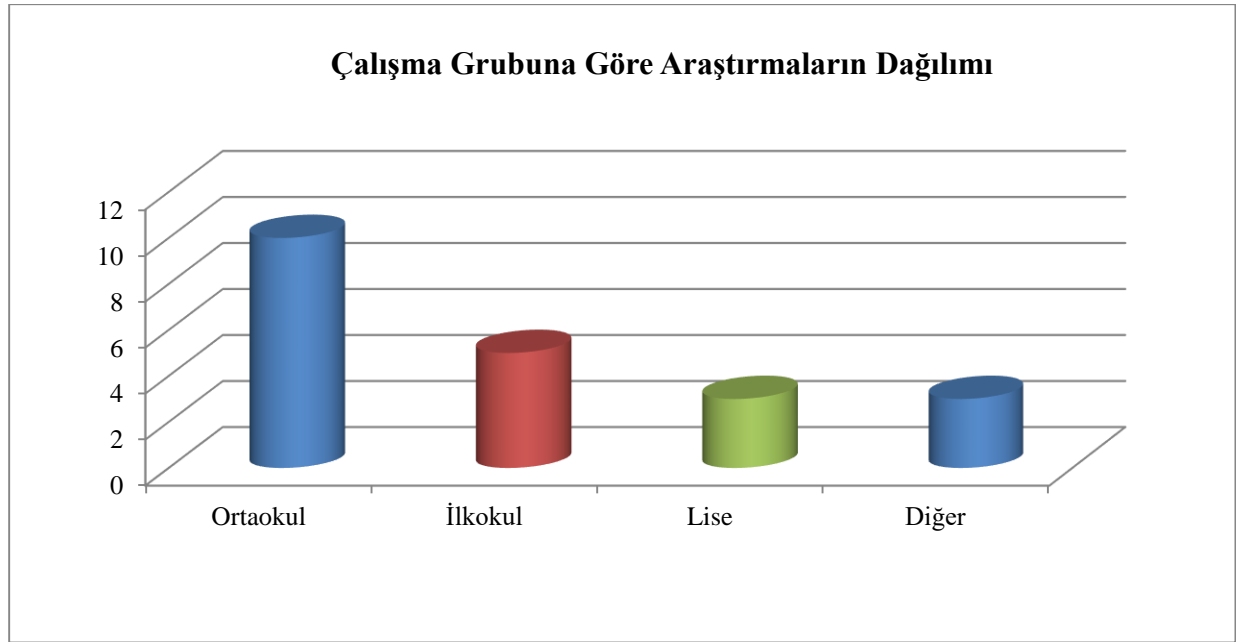
İncelenen çalışmalar sonucunda yıllara göre dağılımları Şekil-1 de verilmiştir. Grafik incelendiğinde, çalışmaların yıllara göre bir artış görülmediği 2014 ile 2018 yıllarında çalışmaların arttığı görülmektedir.

Şekil 1. Çalışmaların yayınlandığı yıllara göre dağılımları

Çalışma Grubuna Göre Araştırmaların Dağılımı

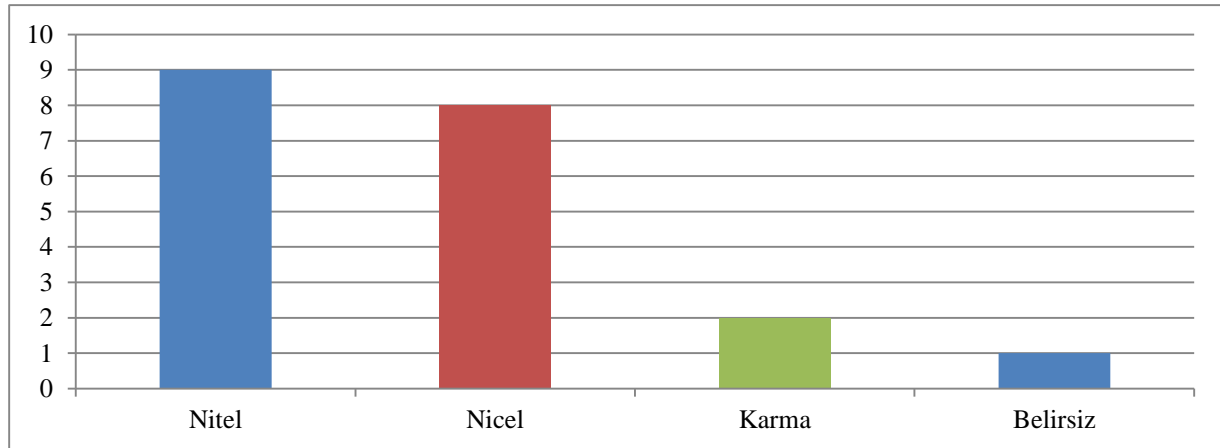
İncelenen çalışmalar sonucunda hedef kitlenin dağılımı Şekil-2’de yer verilmektedir. Grafikte 2007-2020 yılları arasında “problemlı öğrenci davranışları” ile alakalı yapılan çalışmaların en çok ortaokul öğrenciler üzerinden (% 50) yapıldığı görülmektedir.

Şekil 2. Araştırmaların gerçekleştirildiği grup düzeyleri

Araştırma Paradigmalarına Göre Dağılım

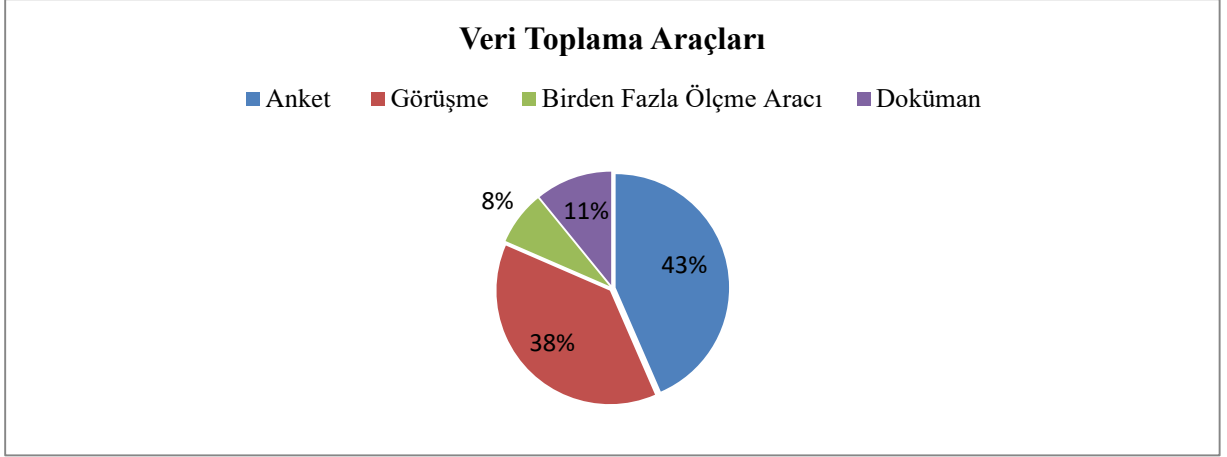
İncelenen çalışmalar sonucunda paradigmalarına göre dağılımı Şekil 3’te verilmiştir. Grafik incelendiğinde çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin (9 çalışma; % 45) nicel, (8 çalışma; %40) nitel, (2 çalışma; %10) karma yöntemle yapıldığı saptanmıştır.

Şekil 3. Çalışmalarda benimsenen paradigmalar

Araştırmalarda Kullanılan Veri Toplama Teknikleri

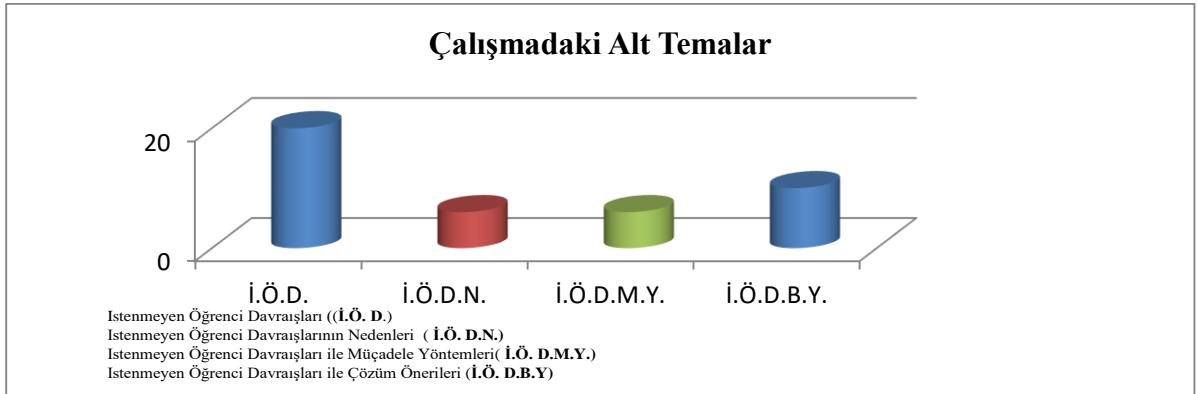
Şekil-4 te araştırmalarda kullanılan veri toplama tekniklerinin oranı verilmiştir. Grafiğe göre; en çok (% 43) anket ölçeklerin kullanıldığı görülürken en az (% 8) birden fazla ölçme aracı kullandığı tespit edilmiştir.

Şekil 4. Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları

Araştırmada Ele Alınan Konulara Göre Dağılım

Araştırmalar problemlı öğrenci davranışları, problemlı öğrenci davranışlarının nedenleri, problemlı öğrenci davranışları ile mücadele yöntemleri, problemlı öğrenci davranışları ile çözüm önerileri olmak üzere 4 başlıkta alt temalar oluşturulmuştur. Çalışmaların analizi sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında; problemlı öğrenci davranışlarının varlığı (20 çalışmada; % 41) sonucuna ulaşılmış, problemlı öğrenci davranışlarının nedenleri (6 çalışma; % 13) belirtilmiştir, problemlı öğrenci davranışları ile mücadele yöntemleri (6 çalışmada; % 13) üzerinde durulmuştur, problemlı öğrenci davranışları ile çözüm önerileri (10 çalışmada; % 33) üzerinde durulduğu görülmektedir.

Şekil 5. Çalışmalardaki alt temalar.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, 2007-2020 yılları arasında problemlı öğrenci davranışları konusunda yayınlanan makaleler araştırılmıştır. Çalışmaları kapsayan 20 makale doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Bulgular, tablo ve grafiklere aktarılarak sunulmuştur. Bulgulara göre alanyazında yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir. İncelenen çalışmalarda, problemlı birçok öğrenci davranışlarının olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda daha çok problemlı öğrenci davranışları benzer başlıklar altında toplandığı görülmektedir. Örneğin Aydın (2004) tarafından yapılan çalışmada derse yönelik, konuşma/gürültü, ilgisizlik, okula yönelik disiplin sorunları, arkadaşları ile ilgili sorunlar başlıkları altında gruplamıştır. Bu problemlı öğrenci davranışları öğrencilerin derste arkadaşlarının motivasyonlarını, iletişim sürecini olumsuz etkilediği gibi öğrencilerin dikkatlerini dağıtıp, ders akışını bozarak, öğretim sürecin hedefine ulaşmasını önemli derecede

sekteye uğratmaktadır. Başar (2014) tarafından yapılan bir çalışmada problemlili öğrenci davranışlarının öğretmenlere ilk etapta önemsiz gibi gelse de daha sonraki süreçte iş stresini artırabilmektedir.

İncelenen yayınlar öğretmenlerin problemlili öğrenci davranışları ile mücadele yöntemlerinde çözüm arayıcı metodu daha çok ön plana çıkmaktadır. Çözüm arayıcı yaklaşımda öğrencileri derse motive etmeye çalışma ve öğrenciye değer yükleyerek problemlili öğrenci davranışlarını gidermeye çalışmaktadır. Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya'nın (2009) çalışmasına göre öğretmenler problemlili öğrenci davranışları ile mücadele etmek için daha çok samimi bir hava oluşturmak problemlili davranışların nedenlerini bilerek hareket ettikleri anlaşılmaktadır. Özmen'in (2017) yılında yaptığı çalışmasında öğretmenlerin problemlili öğrenci davranışları ile mücadele etmede çoğunlukla öğrenciyi sözel olarak uyarma, öğrenci ile birebir konuşma, sınıf kurallarını hatırlatma gibi daha çok kalıcı yöntemler ile kullanılması gerektiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak dokümanlarda genel olarak öğretmenler disiplin sorunlarının çözümünde aile-okul-öğretmen işbirliğinin, öğrenci ile birebir iletişim kurmanın ve etkin bir ceza sistemi getirmenin gerekli olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin böyle düşünmelerinde sorunun çözümünde yalnız bırakılmaları ve disiplin sorununu çözmede bazı zamanlar çaresiz kalmaları etkili olmuş olabilir. İncelenen çalışmalar, problemlili birçok öğrenci davranışlarının genel olarak yakın olduğu görülmektedir.

Çalışma sonuçlarına göre şu önerilere yer verilebilir:

Problemlili öğrenci davranışlarını azaltmada öğrenciyi ilgilendiren aile, öğretmen ve yönetici işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır.

- Okullarda öğrenci velilerine yönelik eğitim seminerleri düzenlemeli ve problemlili davranışların oluşmasına sebep olan faktörler konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Problemlili öğrenci davranışlarını azaltmada etkili rehber öğretmenlerine, programları koordine etmeleri sağlanmalıdır.
- Problemlili davranışlarla ilgili daha kapsamlı nicel veya nitel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aydın, B. (2004). Disiplin sorunları ve çözüm yöntemleri konusunda öğretmenlerin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39(39), 326-337.
- Alkaş, B. (2010). *İlköğretim öğrencileri arasındaki problemlili öğrenci davranışlarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Çetin, B. (2013). Sınıfta problemlili öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 225-269.
- Çoban, A. (2007). Sınıf öğretmenlerinin eğitim sürecine ilişkin felsefi tercihlerini değerlendirme, *Üniversite ve Toplum*, 7(4)
- Danalıoğlu, G. (2009). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5.sınıflarda karşılaştıkları problemlili davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Elban, L.(2009). *İlköğretimdeki öğretmenlerin problemlili öğrenci davranışlarıyla karşılaşma ve çözüm bulma durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ergün, M. (2014). Eğitim felsefesi. Ankara: Pegem Akademi.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları problemlili öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri*. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Karakaş, B. N. (2005). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinde gözlenen problemlı davranışlar ve öğretmenlerin bunlarla başa çıkma yöntemleri*. Yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminin karşılaştıkları problemlı öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri*. Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, N. H., Korkmaz, F., & Özkaya, G. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin problemlı davranışlarla baş etme stratejilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(1),119-128.
- Nezihoğlu, G. Ö. ve Sabancı, A. (2010). İlköğretim okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğrencilerin problemlı davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yöntemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 41- 53.
- Özmen Z.K. (2017). Öğretmenlerin, öğrencilerin problemlı davranışlarında kullandıkları başa çıkma yöntemleri. *Eurasian Journal of Researches in Social and Economics Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*.8(4),55-71
- Öztürk, B. (2002). Sınıfta problemlı davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip, (Ed.), *Sınıf yönetimi* (ss.118-153). Ankara: Pegem Yayıncılık
- Sipahioğlu, E. (2008). *İlköğretim 1.kademesinde sınıf içi problemlı öğrenci davranışları ve çözüm önerileri (Narlıdere Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler, İstanbul.
- Şentürk, E.(2010). *İlköğretim okullarında sınıf içinde gözlenen problemlı öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.